

RODOLJUB.

Glasilo „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ in naročnikom „Slovenskega Naroda“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvo-stopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15. kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“ ali pa odboru „Slovenskega društva“ v Ljubljani. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

18. števil.

V Ljubljani, dne 17. septembra 1892.

III. leto.

Ruvajte ljuliko, a pustite pšenico!

Tako zaklical je slovenski duhovnik osnovateljem katoliškega shoda Ljubljanskega, h kateremu se moramo danes hoté ali nehoté še enkrat vračati. Nekateri sklepi in govori tega shoda so namreč za naše domače protivnike toli pomembni, vzbudili so po slovenskih časnikih tak vihar, da jih tudi mi ne moremo prezreti.

Toliko je sedaj jasno, da je bil ta katoliški shod vse drugo, samo slovenski ne in da so se tužnih src vračali od njega domov oni udeležniki, ki so pričakovali, da bo ta shod položil temelj—kamen miru in spravi. To naglašajo sedaj skoraj vsi slovenski listi, tako „Edinost“, „Nova Soča“ in celo Celovski „Mir“, kateremu gotovo nihče ne more očitati, da ni dovolj katolišk. Žal, da je prišlo tako, kakor smo se mi z vsega spočetka bali, žal, da je prišlo še hujše. V dokaz podamo naj danes našim čitateljem le to, kar se je govorilo in sklepalo na shodu o našem narodnem šolstvu v obče, o družbi

sv. Cirila in Metoda posebej in o škofih kot političnih voditeljev naroda.

Glede šolstva sprejele so se resolucije, v katerih se je pač zahtevala veljava maternemu jeziku, a to le iz pedagogičnih (učnih) ne pa iz narodnih obzirov. Da to ni vse jedno, pokazal je shod takoj sam s tem, da je na povelje preuzvišenega knezoškofa Ljubljanskega zavrgel že sprejeti predlog vrlega koroškega župnika in prvobornika g. Gregorja Einspielerja in dekana Kompareja, ki sta zahtevala, da naj shod protestuje (pritoži se) zoper uredbo koroških in Primorskih ljudskih šol. Slovenski katoliški shod tedaj ni smel protestovati zoper to, da se na Koroškem in Primorskem tlači slovenska deca v nemške šole! Zategadelj pač tudi ni čudno, da shod ni odprl srca ginljivim pritožbam gospoda župnika Šegule, ki je tožil, kako se godi Slovincem v Sekovski (Graški) škofiji, ki je povedal, da tam našim bratom niti

LISTEK.

Kovačev Janez.

(Smešnica. — Spisal X.)

Kovačevemu Janezu ga ni bilo para v devetih farah. Ne samo, ker je bil šepav na eno nogo; nó saj je veliko starih ter mladih šepavih; ali naš Janez se je odlikoval tudi po drugih telesnih in dušnih lastnostih.

Na neokretnih stebričastih nogah zibal se je tršasti trup, na kratkem, zateklem vratu pa je sedela debela podolgasta glava z zabuhlim obrazom, s katerega je kaj lepo odseval v modro rdeče se izpreminjajoči kopitasti nos. Oblečen je bil vedno v prtene hlače, podvezane nad kolenom, a nogi je vtikal v visoke škornje.

Kovačev Janez je bil, kar jaz pomnim, voznik naše vasice. Njegovega konjiča bi že zaradi starosti lahko prištevati k pravim svetovnim čudesom. Star je bil, da je komaj premikal svoje kosti po prašni česti; za navadno pot,

katero premeri peš-koraka v dveh urah, potreboval je Kovačev konjič tri ure. Dolgo dlako je največji umetnik, čas, začel zavijati v čarobne kodre, tako da je bila stara kljusa bolj oslu, kakor konju podobna,

A Janez je bil navzlic kljusini starosti jako ponosen na svojo „živinico“. Kaj bi tudi ne bil! Saj je bil edin voznik v vasici. In to si lahko mislite, da ni mala oseba v vasi — voznik! Že ob treh zjutraj je vpregal Janez „svoj biser“, (ali kakor je kljuso imenoval: „svoj srček“) v male, trhljive lojternice, zvil umetno svoj „pruštof“ ter sedel nanj. Bič v roko in hi-hot! pričela je kljusa prestavljati noge proti bližnjemu mestu. Med vožnjo se je Janez s konjem vedno pogovarjal, dajajoč mu najlepša imena. „Moj srček“, le naglo da bova prej v mestu; „le hitro mi stopaj, moj „pram“, moj lepi „lišček“ (imeni, kateri vaška kronika ne ve raztolmačiti, zakaj jih je kljusa imela).“ Med potjo je velikrat obstal, češ da se mu ne bi živinica prehladila ter mnogokrat stopil raz voz in pobiral kamenje, da ne bi oviralo „prama“ pri stopanju.

slovenske pridige ne privoščijo. Še manj čudno je potem, da se je pa shod pač potegnil za nemško visoko šolo v Solnogradu, češ, da je katoliška, in da je več vreden na taki šoli četudi nemški izšolan mladenič, kakor pa oni ki bi se šolal na slovenski visoki šoli, urejeni po izgledu Dunajske in Graške! Tako je govoril duševni oče shoda, Goriški zagrizenec dr. Mahnič. Nemške ljulike tedaj niso upali ruvati iz slovenske pšenice. Svoje pravo lice pa so pokazali učenci tega žalostnega moža tedaj, ko je prišla govornica na našo dično, na našo prekrasno družbo sv. Cirila in Metoda. Na čelu te družbe stoji, kakor znano, uzorni duhovnik preč. g. Tomo Zupan, tajnik jej je zopet duhovnik preč. g. Žlogar in na čelu skoraj vseh, zlasti izvenkranjskih podružnic stoje zopet za narod vneti duhovniki. Na katoliškem shodu pa sta se dvignila dva mladeniča, katera o boju naših bratov ob jezikovni meji niti pojma nimata in ta dva mladeniča spravila sta na zatožno klop družbo, za katero najbrže oba skupaj še nista darovala cesarskega goldinarja. Bila sta to nek dr. Šušteršič iz Ljubljane in nek dr. Pavlica iz Gorice. Ta dva hlapca tujih gospodov jezi, da se v družbo sv. Cirila in Metoda še ni zasejal prepir, da za blagor slovenske dece složno delujeta duhovnik in posvetnjak. Zato jima je družba — preliberalna in ne taka, da bi jo shod zamogel priporočati narodu in škofom. Tedaj, ko so se govorile te brezvestne besede, pa je ustal duhovnik preč. g. Koblar ter je s krepko, gorečo besedo branil družbo in spregovoril je tiste besede, ki smo jih postavili na čelo današnjemu članku. A njegova beseda ostala je glas upijočega v puščavi, zakaj zaukazano je bilo tako, da naj se ruje pšenica in ruvala se je. A narod tega ni mogel prenašati. Ko se je raznesla po širni slovenski domovini vest o tem nesramnem napadu na naše najvažnejše in najblažje društvo, tedaj uprli so se vsi zavedni slovenski listi zoper tako početje

in več kot 30 podružnic in drugih zastopov je javno na laž postavilo brezvestna klevetnika našega narodnega dela. In tako je prav, ti napadi združili bodo vse Slovence izuzemši slepe učence narodnega izdajalca Mahniča v bratsko slogo! To bodi dobrodejna posledica katoliškega shoda!

Glavni njegov namen pa je bil — kakor se je sedaj pokazalo — ta, da so se proglasili škofje, kot naravni in edini poklicani politični vodniki slovenskega naroda. Z razprtimi črkami podučevalo nas je glasilo preuzvišenega knezoškofa Ljubljanskega, da smo po naukih Izveličarjevih dolžni škofom kot njegovim namestnikom brezpogojne pokorščine tudi v političnih rečeh in da je izdajalec svojega naroda, kdor tega ne stori. To pa ni res in tega nas tudi sv. vera ne uči, kajti Izveličar sam je govoril in učil, da njegovo kraljestvo ni od tega, temveč od onega sveta. Zategadelj naj tudi njegovi namestniki ne iščejo svojega kraljestva na tem svetu! Mi smo že dostikrat povdarjali, da v verskih rečeh svojim duševnim pastirjem nikdar nismo odrekli pokorščine in je tudi ne bomo; v posvetnih in zlasti političnih zadevah pa poslušamo le one škofe in duhovnike, ki so naše gore listi. Posvetnih svojih v narodnem boju osivelih vodnikov pa tudi ne bodemo zametavali med staro železo. Pomisliti je treba, da imenuje škofe v današnjih časih tudi vlada in da vlada nam Slovencem navadno ni prijazna. Pošilja torej v nas škofe, ki niso prijatelji našemu narodu in ki vsled tega tudi za naš jezik ne marajo. Ali mari niso taki škofje Celovski preuzv. g. Khan, Goriški preuzv. g. dr. Zorn in Poreški preuzv. g. Flapp, ki preganjajo celo slovenske duhovnike vnete in naidušene za svoj narod. Ali naj spoznamo kot svojega narodnega voditelja preuzv. gospoda dr. Missio; ki je svojim hlapcem ukazal, da naj uničijo našo družbo sv. Cirila in Metoda? Ali pa preuzv.

Kovačev Janez se je med vsem vozarjenjem, ki je trajalo več, kakor 20 let, samo jedenkrat vpijanil, kar pa je imelo zanj jako slabe nasledke. —

Kako se je to zgodilo, pravil mi je star vaški očanec.

Bilo je pred 12 leti po zimi, takrat ko je bil „kozji Jakopé“ — saj vem, da ste ga vsi poznali — k „dragonarjem“ potrjen, ter se iz ponosa vozil — seveda s Kovačevim konjem — k naboru v L. Ker je zvenkljal Jakopétu v onih srečnih časih (zdaj ga že krije ilovnata prst vaškega grobišča) nekaj petic v žepu, pregovoril je Janeza, ki sicer drugače ni nikoli v gostilno krenil, da se k „Krču“ na kozarček „žganega“ zavijeta. Kmalu se ga Janez prav pošteno navleče. Vegastih korakov zapuščata krčmo, ter se po težkem trudu srečno skopícata zopet na voz. Janez je proti navadi, nenavadno pogumen in zgovoren, vedno kliče „na korajžo“, čeprav ga je Javorski župnik imenoval, ko se je z njim vozil, „stara kost“.

No, Jakopétu se je pa to, kakor viri poročajo, silno „za malo zdelo!“ Saj se mu je tudi lahko! — K naboru

grem, „taulih“ sem, pa se ta „furmanski želodec“ hoče „postavljati“ ter kliče celo „na korajžo“, ne, ne, tega jaz „Kozji Jakopé“ ne smem pripustiti!

Janez janezasti, ali resne boš tiho? ali boš res zabavljaj?“ oglasi se „kozji Jakopé“ s svojim cvilečim glasom.

„Kaj? Tiho? Komu jaz tiho? Ti zgaga! Ti mlečnik, ti! Kaj? ti mi boš zapovedoval, ti ki se zastonj z menoj voziš, kaj?“ začne rentočiti Janez.

„Janez, nikar me ne jezi! Ti si pa zastonj pri meni pil! Če mi takoj tiho ne boš, te vržem raz voz!“ jezi se Jakopé.

Ne, kaj takega pa tudi še ni bilo, in tudi ne bo! To je bila največja razžalitev Janeza! Še raz lastni voz, raz voz, ki ga je Janez pred 20 leti za 10 šmarnih dvajsetic in 5 grošev od Ribničana kupil, bi ga kdo metal!

„Kaj? raz voz mene vrgel? Vrgel raz moj voz? Oj ti mamka božja in ti sv. Martin, (to rekši se Kovačev Janez obrne proti oni strani, kjer je bila farna cerkev in se pobožno prekriža) ali slišita? Doli me hoče vreči! Mené raz voz! Ti, zdaj mi je pa že zadosti! Kar spravi

g. dr. Zwergerja, knezoškofa v Nemškem Gradcu, ki svojim slovenskim ovčicam še slovenske pridige ne privoščiči? Ali naj mari take može tudi poslušamo v političnih in narodnih zadevah? Ali naj mari sami sebi zasadimo nož v srce? Ne, greha samoumora. Izveličar ni učil in tega tudi ne zahteva Bog, ki objema vse narode z enako, z isto ljubeznijo in ki je le nekaterim v svoji neskončni previdnosti prisodil daljše trpljenje. Po naukih katoliškega shoda morali bi spoznati kot svojega političnega vodnika tudi vsakega kapelana; vsaj je on tudi duhovnik in kot tak tudi Božji namestnik na zemlji. Kaj takega pa vendar noben trezen človek ne bo zahteval. Vsaj je sam Božji sin učil: Dajte Bogu kar je Božjega, a cesarju kar je cesarjevega. Zakaj tedaj tudi ne narodu, kar je narodovega? Takih naukov katoliškega shoda tedaj nikdar ne moremo sprejeti; v verskih zadevah bomo prej ko

slej pokorni našim duševnim pastirjem, v političnih in narodnih rečeh bomo pa hodili vedno le tisto pot, katero nam kaže narodna zavest in narodna dolžnost. In da ta pot ni ista in ne sme biti ista, katero hodijo v političnih zadevah nekateri naši duševni pastirji, to dokazal nam je prav katoliški shod sam.

To bodi za danes naš odgovor shodu, kateri je odprl oči marsikomu. V svesti smo si zategadelj, da se nam bode v tem odgovoru pridružil vsak Slovenec, ki si je ohranil v današnjih zmešanih časih še količkaj razsodnosti in srca za svoj narod. Pokopali naj bi se sedaj vsi malenkostni prepiri in zedinili naj bi se vsi Slovenci v jeden narodni tabor, v katerem naj le krivemu proroku Mahničju in njegovim učencem ne bode prostora. V to pomozi Bog!

Politični pregled.

Koncem minolega tedna so se sešli **deželni zbori**. Vlada se je odločila, da jih skliče kar nanagloma še ta mesec; a ustregla s tem ni nikomur, najmanj seveda deželnim odborom samim, kateri niso mogli pripraviti za posvetovanje potrebnega gradiva. Pa tudi politične stranke niso zadovoljne. Nemška levica sodi, da jih je vlada sklicala na ljubav svojim konservativnim prijateljem, katere bi si rada ohranila in vzdržala pri dobri volji; desnica pa je nezadovoljna, ker so sklicani deželni zbori ob najmanj ugodnem času in za jako kratko dobo, iz česar razvidi, da so sklicani le zaradi lepšega. — **Delegaciji** sta sklicani na dan 1. oktobra in sicer v Budimpešto. V vojaške svrhe bo zahtevala vlada zopet nekoliko mi-

lijonov več, kakor lani. Odkod se bo denar vzel? — Bori kmet bo dal. — Letos bodo prvokrat tudi Mladočehi v delegaciji in nadejati se je zanimivih razprav. — Dne 4. avgusta obhajalo je **Dunajsko Novomesto** na Spodnjem Avstrijskem 700letnico, odkar je „vselej zvesto mesto“. V spomin te slavnosti so položili temelj novemu zvoniku župnijske cerkve. — Poljedelsko ministerstvo je dovolilo **kmetijski družbi v Celovcu** 700 gld. na leto v to, da se nastavi potovalni učitelj, kateri bi po deželi poučeval o vseh strokah kmetijstva v slovenskem jeziku. To je vendar le nekaj, dasi ne veliko! — Po nekaterih krajih na Koroškem je narod jako neveden v političnih stvareh in zato ga je nemškutarjem lahko pregovoriti v

se z voza! Mene bi kdo podil raz voz? Kar doli! Ti kozja mrcina, ti ocepki ti, ti“ — takó se srdi Janez. „No, boš pa ti raji šel raz voz, malo leč v ono le travo, da se prespiš, ti kosmato cmelo ti! Le čakaj me!“ To rekši sune Jakopé Janeza raz voz, da ta prav nemilo poljubi travo tik cestnega jarka.

„Kaj? Le hitro sem bičevnik! Ti se boš vozil, a jaz ne! Kdo je kupil voz? Jaz! Le hitro sem bičevnik in doli se spravi, drugače ti bom jaz premél tvoje suhe kosti!“ brblja Janez ter se kopica pokonci.

„Jutri zjutraj dobiš tvojo staro mrho in golido, ki jo imenuješ voz, nazaj. Za danes se pa zlekní po travi, da te kak pes ne pohodi, ker si se ga tako naluskjal,“ reži se Jakopé, ter pošegeče z bičem kljuso v malo hitrejšo hojo.

„Kaj je hotel Janez? Udati se je moral v trpko usodo in vaški očanci, ki so zajeli to dogodbico iz ust Jakopéta samega — Janeza je bilo sram to povedati, — vaški očanci si celo namežikujejo, da je Janez tisti dan v jarku poleg ceste prespál. Res velika si moč žgane pijače!

Strašno osebno sovraštvo je gojil od tega časa Janez do Jakopéta. Reči se mu pa le ni upal nič, le če ga je od daleč zagledal, je čeljustal: „Oj če te dobim v roke samega! Vse lase ti iz tvoje grešne glave porujem!“ Ali k sreči se ta grozna nezgoda ni pripetila, kajti Jakopé je moral kot vojak v Bosno. — — — Janez se je od tega časa jako postaral. Vozil ni več, kajti živinče, katero mu je tako na srce prirastlo, se je zléknilo nekega dne, ravno pravi čas, ker je bila naša vas kmalu nató zvezana s hitrejšo pošto.

Predlanskim pa je bila huda zima. Mnogo ljudem je skopala mrzli grob in tudi Janeza je vrgla na posteljo. Ni se dolgo boril s smrtjo; predno je pretekel teden dnij, naznanjal je mali zvon, da se je Janez preselil pod ledeno odejo vaškega grobišča. Nikak spomenik mu ne diči groba, kmalu ga bode zarastel ôsat, ter zatrl zadnji spomin na Kovačevega Janeza.

Umrl je zapuščen od vseh; nikdo se ni solzil za njim, ali bil je vendar srečen, bil je — zadovoljen!

svoje malovredne namene. Politični shodi bi bili jako potrebni. — **Gališki Rusi** bijó trd boj za svoj naroden obstanek. Kmetje se čimdalje bolj izseljujejo iz Galicije. Uzrok temu so neugodne narodne in gospodarske razmere, v katerih žive gališki Rusi. Gospodarska, verska in narodna politika nove dobe je popolnoma propala; izseljevanje kmetov je najboljši dokaz za to; a prav zaradi tega je pričakovati, da se bo vlada premaknila in vender že nekaj storila, da se zboljšajo razmere v prizadetih krajih. S samimi obljubami celo v Avstriji ni moči vladati! — Nemški in madjarski listi razširili so vest o neki zaroti proti **knezu črnogorskemu**. „Glas Crnogorca“ odgovarja na te izmišljotine nastopno: „Prav imajo, v Črnogori je zarota na življenje in smrt, pri kateri so udeleženi vsi Črnogorci. A ta zarota ni naperjena proti knozu Nikitu. Nasprotno: sklenili smo vsi, raje poginiti, umreti, nego dopustiti, da se po želji naših vnanjih sovražnikov skrivi jeden sam las na glavi kneževi. Da, pri nas obstoji zarota, ki pa nikakor ne odgovarja želji in ukusu sovražnikov Črnogore in Slovanstva“. — V Genui na Laškem, kjer se je rodil iznajditelj Amerike, Kristof Kolumb, slavila se je te dni **Kolumbova slavnost** v spomin 400letnice odkritja Amerike. Slavnosti se je udeležilo veliko tujih držav, naj omenimo le Avstrijo, Anglijo, Francosko, Nemško, Španijo, Grško, Portugalsko,

Holandijo, Mehiko, Sev. Ameriko itd., katere so odpisale ali celo svojo mornarico ali pa le nekoliko vojnih ladij. To je dokaz miroljubnosti vseh držav in naklonjenosti njihove do italijanskega kralja Umberta. Kralj in kraljica, ministri, admirali in generali so bili pri slavnosti. — **Francozi** so slavili pred nekoliko dnevi 22. obletnico, odkar imajo tretjo republiko. Dne 22. sept. t. l. pa se bode svečano obhajala 100letnica, odkar se je prvič proglašila republika. — V **Umbriji** na Laškem vršile so se zadnje tedne ob navzočnosti kralja velike vojaške vaje, o katerih piše neki italijanski list, da so poveljniki dokazali vso svojo nezmožnost, in da bi bilo bolje trošiti novce v kateri koli drugi namen, kakor za takšno vojsko. To poročilo je seveda naredilo neugoden utis zlasti v Nemčiji in Avstriji, kateri državi sta zaveznika Italiji. — Iz Madrida se poroča; da je **sultanova vojska** končno vender le premagala ustaše. Pri Angherasu bila se je bitka. Poraženi ustaši bežali so v čolnih na morje. Sultanovi vojaki osvojili so ustaško taborišče, je opleni in požgali nekatere vasi. Vodja ustašev Haman pobegnil je v gore, kjer ga zasledujejo. Sodi se, da je s to zmago uničen in zadušen ves upor. — V republici **Honduras** v srednji Ameriki je večna meščanska vojska. Vodjo upornikov, generala Nuilla in 8 njegovih pristašev so dne 26. avg. ujeli in jih ustrelili.

Dopisi.

Iz Jesenic na Gorenjskem dne 13. septembra 1892. (Imenitna narodna slavnost.) [Izv. dop.] Pretekla nedelja bila je za naš kraj prav narodni praznik. Vrli „Ljubljanski Sokol“ počastil nas je s svojim obiskom, hoteč tudi v nami buditi in krepiti narodno zavest slovensko. In prav je bilo tako, kajti nekaterniki bi nas kaj radi spremenili v prave pravcate Nemce. — Ob 9. uri zjutraj pridrdral je v Jesenice Sokolov z narodnimi zastavicami okrašen vlak. Pripeljal nam je, akoravno so se Ljubljančani strašili slabega vremena prejšnjih dni, okoli 40 Sokolov v društveni opravi z godbo in zastavo, nad 20 pevcev društva „Ljubljana“ in nad 150 drugih gostov. Izstopivše pozdravili so burni Živio-klici na kolodvoru zbranih Jeseničanov in Savljanov in podali smo si roko v prijateljski pozdrav. Potem korakali so izletniki med sviranjem godbe in pokanjem topičev v vas, v kateri je bila malo ne vsaka hiša okrašena z narodno in cesarsko zastavo. Pri uhodu pa je bil postavljen gostom na čast prekrasen slavolok s primerim napisom. Tu pozdravil je Sokole naš župan gosp. Klinar, dvanajst deklet v lepi narodni noši delilo je med goste duhteče šopke, starosti (načelniku) Sokola, gosp. deželnemu poslancu Iv. Hribarju pa je izročila narodna gospodičina še posebej prelep šopek naših planinskih pečnic. Sedaj nastanili so se naši gostje v gostilni gosp. Schrey-a ter so se okrepčali z malim zajutrkom. Še pred 10. uro nastopili so Sokoli zopet v red ter se po-

dali v cerkev k sv. maši. Pri maši peli so tudi pevci „Ljubljanec“ in sicer tako izvrtno in ginljivo, da je bilo domače ljudstvo vidno presenečeno. Po maši podali so se vsi izletniki z godbo na Savo, da si ogledajo tamošnje fužine kranjske obrtne družbe. Tudi na Savi pozdravil jih je pred hišo gosp. Trevna ukusen slavolok, katerega je bil dal postaviti ta rodoljubni gospod ob svojih stroških. Pred fužinami sprejel je goste sam gospod ravnatelj K. Luckman ter jim je s posebno ljubeznivostjo razkazoval vse znamenitosti res velikanskih fužin, na čemur so se mu izletniki dostojno zahvalili.

Ob 1. uri bil je v gostilni gosp. Schrey-a skupen obed, katerega so se udeležili tudi odličnejši domačini in že omenjena dekleta v narodni noši kot gostje „Sokola“. Napivalo se je v navdušenih besedah narodnim Jeseničanom in Savljanom, „Sokolu“, narodnim dekletom i. t. d. Med tem pripeljal nam je popoludanski Ljubljanski vlak zopet nad 50 gostov iz Ljubljane, Kranja, Škofjeloke, Radovljice, Bleda i. t. d., da še celo koroške brate imeli smo priliko pozdraviti. Ob 3. uri pričela se je na prostornem travniku gosp. Schrey-a tekmovalna telovadba „Ljubljanskega Sokola“. Gotovo nad 500 domačinov in gostov občudovalo je tu izvanredno spretnost in gibčnost vrlih Sokolov. Zmagovalcem priznal je odbor „Sokola“ zlate, srebrne in bronaste kolajne (medalje) v spomin, zmagovalec pri borbi pa je dobil še posebej s srebrom okovano palico. Po končani telovadbi pričela se je na

virtu gosp. Schrey-a prava narodna veselica, pri kateri se je zlasti domačega občinstva kar trlo. Godba svirala je slovanske komade, pevci razveseljevali so nas s prekrasnimi narodnimi pesmami, vmes pa se je govorila marsikaka navduševalna slovenska beseda. Le prehitro je tekkel čas in ob 1/2 9. uri treba je bilo gostom odriniti k posebnemu vlakcu na kolodvor. Spremili smo jih tja s pisanimi lampijončki; še krepak pozdrav, navdušen „Živio“ in odpeljali so se mili nam gostje proti beli Ljubljani. — Ta dan ostane nam neizbrisno v spominu. Bili smo svoji med svojimi, bratje med brati, Slovenci med Slovenci. To ostali bodemo tudi v naprej in nikdar ne bodemo izdali predragega materinega jezika. Sovražniki Nemcev, živečih med nami nismo in ne bomo in prej ko slej spoštovali bodemo tudi vsakega poštenega tujca, katerega služba zanese v naše kraje. Mi imamo od njih zaslužek, oni ga pa dobivajo iz naših gorá in vodá. Zategadelj pa tudi Nemci morajo spoštovati nas in našo narodnost in ne smejo se truditi, da bi iz trdih Slovencev delali slabe Nemce in posebno jih ne sme užaliti, ako slovesno in radostno sprejmemo svoje slovenske brate. Na ta način bodemo lahko živeli drug poleg drugega kot prijatelji, podlaga tujčevi peti pa nikdar ne smemo biti.

Iz Vižmarij dne 15. septembra. (R a z n o t e r o.) Letina je letos dosedaj nekako srednja. Če bode vreme ugodno, upati je, da bode ajda precej dobra, krompir pa je po nekaterih mestih zelo črviv. S sadjem se tudi ne moremo hvaliti, vendar je pa v nekaterih vaseh Šentviške fare dosti jabolk in tudi hrušek in češpelj. — V naši vasi je zelo veliko mizarjev in zaradi tega smo bili zelo veseli, ko se je pred leti ustanovilo v Šentvidu rokodelstvo društvo. Popred pa smo že imeli čitalnico in pozneje se je ustanovila še požarna bramba. Veliko navdušenje je bilo v začetku. Rokodelsko društvo štelu je nenavadno veliko članov, prirejevalo je proste, domače zabave večkrat na leto, čitalnica je tudi napravljala svojim članom in občé vsem faranom prijetne „besede“, katerih so se večkrat udeleževali tudi Ljubljančanje. Požarna bramba prirejevala je tombole. Rokodelskim učencem in tudi pomagačem tolmačilo se je v društveni sobi to in ono, kar jim je pri njihovem rokodelstvu koristilo.

V občé v Šentvidu bilo je zelo razvito društveno življenje oliko se je mej fante razširila in radi so Ljubljančanje zahajali k nam. Nerađ ali vender moram povedati, da zdaj ni več tako. Lani je praznovala Čitalnica 25letnico svojega obstanka in takrat se ji je želelo in napivalo, da bi se krepko razvijala, ter delovala v probudo nas priprostega ljudstva, toda kmalu bo leto dnij od takrat, in komaj vemo, da Čitalnica še živi. Celo zimo nobene zabave. Poštene zabave, kakeršne se napravljajo pri nas vender niso greh. Celo zimo, celo poletje čakali smo — pa zastoj. In rokodelsko društvo? Število udov se manjša, zanimanje hira, zabave, poštene zabave ni bilo nobene. Kdo je temu kriv? Mi priprosti udje pač ne! Bog daj, da bi se kaj obrnilo na boljše. Samo zastave nam nič ne pomagajo!

Iz Ilirsko-Bistriškega okraja. [Izv. dop.] Letos imamo čudno leto. Pozna se, da je saj po imenu ženska letni vladar. Zime bilo ni konca ne kraja; skoraj da njenega prenehljaja zaznamovati ne moremo. Seveda, kmetovalcu je bilo to najmanj po volji, kajti ako je že iz začetka gledal v slabo prihodnost, kaj še le potem? Zaman je bori kmetovalec „upal in se bal“ — drevesa medlé prazna vsakega sadu, trta bode morda le vsled škropljenja nekaj malega dala. Travniki so prazni — sena dobilo se je malo — otave malo več kot nič. Žita so slaba, komaj, da se je po krajih dobilo za seme. Fižol je droben, sahnel je, ker ga je spodjedal črv. Krompir je kazal lepo, a zopet ta nesrečni črv. Namestu lepega debelega krompirja so se valile prazne lupine in gnusni beli črvi izpod sipona. Bori kmetovalec! Strah ga je, kaj bode!

Res, da trgovcev v Bistrici in Trnovem kar mrgoli, trgujejo že sami med seboj. A še več. V Trnovem se nahaja trgovec, kateri poleg precejšnje trgovine dela „šport“ z nekdanjimi komiji. Pošilja jih po vaseh delat starim trgovcem konkurencu. Mož je v stroki precej izvežban; misli si: zatare naj se, kar je starega, vzlasti tó, kar se je do zdaj preživljalo poštenim trudom. Da dopisu dam pravo podobo, dodam le še stihe: „Pridi Gorenjc!“

Slovenske in slovanske vesti.

(Potrjen deželni zakon.) Njega Vel. cesar potrdil je načrt zakona, ki ga je sklenil dež. zbor kranjski v zadnjem zasedanji glede zgradbe nove okrajne ceste od Podpeči do „Dolgega grabna“ kjer se bode združila s staro potjo v ozemlji občine Tomišelske in Ljubljanskega mesta.

(Osobne vesti.) Presvitli cesar je odlikoval prof. državne velike gimnazije v Ljubljani, gosp. profesorja in častnega kanonika Josipa Marna o priliki njegovega upokojenja z vitežkim križem Franc Jožefovega reda. Dne 8. avgusta je umrl v Trstu kanonik in častni ko-

mornik sv. Očeta monsignor Ivan Nep. Legat, nečak nepozabnega škofa Tržaškega dra J. Legata, v 50. letu svoje dobe. Blag mu spomin!

(Dolenjska železnica.) Dela pri Dolenjskih železnicah napredujejo precej dobro in bode bodoče leto do meseca avgusta morda že mogoče odpreti železnico na cesarjev rojstveni dan, ako ne bode zima preveč ovirala del. Na vsej progi je kakih 1400 delavcev. Veliki nasip blizu južne železnice dela 60 kaznjencev iz prisilne delavnice. Ob Gruberjevem kanalu napredujejo dela le počasi zaradi neugodnih tal. Nekateri kolodvori n. pr. v

Velikih Laščah, v Kočevji itd. so že pod streho. Kolodvor pri „Zelenem hribu“ bode tudi skoraj gotov. Zadnje mesece delalo je povprečno vsak dan 4058 dninarjev in 575 rokodelcev, dalje je bilo 198 glav uprežne živine in 341 malih vozičkov na tirih, ki so bili dolgi 26 kilometrov. Predora pri Šmariji sta že na polovico gotova in bodeda do početka bodočega meseca prebita popolnoma. Kolodvor pri Zelenem hribu bode le bolj za lokalni tovarni promet, posebno za oglje. Osozni promet bode se osredotočil na južnem, tovarni pa na državnem kolodvoru.

(Cesarjev dar.) Cesar podaril je fari Jurjev Klošter pri Laškem za popravo cerkve 100 gld. iz svoje zasebne blagajne.

(„Narodna šola“), društvo v podporo ljudskim šolam in učiteljem s sedežem v Ljubljani, razpošilja ravnokar sklep računa za XX. opravilno dobo od dne 15. septembra 1891 do 15. avgusta 1892. Vseh dohodkov je bilo 1841 gld. 70 kr. in sicer ostanek v blagajnici 235 gld. 65 kr., vplačil ljudskih šol 621 gld. 83 kr., vplačila učiteljev 152 gld. 22 kr., podpore: dež. zbora kranjskega 200 gld., mestnega zastopa Ljubljanskega 200 gld., kranjske hranilnice 200 gld. in raznih dohodkov 72 gld., ustanovnin je bilo vplačanih za 130 gld. Društvena imovina znaša 1056 gld. 64 kr. Troški so znašali 1575 gld. 14 kr., torej preostane v blagajnici 266 gld. 56 kr. Društvenikom naklonilo se je podpore v šolskem blagu in sicer 188 deležnikom za 1347 gld. 23 kr.

(Zdravstveno stanje) na Kranjskem je dozdej še dosti ugodno, vendar se čuje iz raznih krajev, da ljudje tožijo o griži in mrzlici, katero poslednjo prouzročuje večinoma slaba pitna voda. Opreznosti je treba posebno glede sadja in težko prebavnih nekuhanih zelenjav. Da je v sedanjem času, ko se širi v sosednih deželah kolera, posebno tudi gledati na čednost in snažnost, kolikor le mogoče, ni treba še posebno omenjati.

(Velik gozdni požar) nastal je dne 1. t. m. na Storžiču ter je pokončal kakih 15 do 20 oral lepega starega gozda. Lastniki, občani Povoljski, trpe veliko škodo, ki se ceni na več tisoč goldinarjev. Ogenj zanetil je pastir, ker je nebrižen zažgal suho jelko, potem pa odšel. Vsled velike suše razširil se je ogenj jako hitro in se je še le čez štiri dni posrečilo zjedinjenemu trudu c. kr. gozdarja gosp. Steinbauerja, orožnikov in kmetov iz bližnjih vasi pod Storžičem, da so pogasili ogenj. Neutrudni ti gasilci se tri dni niso premaknili z mesta, a bili so ves čas v smrtni nevarnosti, ker je raz strmi rob letelo nanje razbeljeno skalovje in kamenje. Dva orožnika sta bila tudi ranjena. Tudi zemlja je po nekod gorela, vode je mankalo, kmetje pa so vsled nevarnosti večinoma odšli.

(Savski most pri Smledniku.) Zgradbo novega mostu preko Save pri Smledniku prevzel je podjetnik gospod Lončarič za 18.000 gld. Začelo se bode takoj delati.

(Celovski gostje.) Dne 8. avgusta pripeljali so se Celovski župan in nekateri občinski svetniki v Ljubljano, da si ogledajo nove vojašnice, klavnico in nekatere druge novejšje zgradbe v našem mestu.

(Toča) pobila je hudo v kršoviti Liburniji in uničila skoro vso preostalo letino v Opatiji, na Voloskem in v južnoizhodnem delu Kastavščine.

(Železnica Poličane-Konjice.) Lokalna ta proga zgotovljena bode v kratkem in se bo izročila prometu dne 25. oktobra.

(Gozdni požar.) Dne 31. m. m. začel je na takozvanem Pečovniku blizu Celja greti gozd posestnika Matevža Belaja po domače Mlačarja. Ogenj sta zanetila pastirja 12 letni Blaž Zupanec in 10 letni Karl Bregar, ko sta pekla kuruzo. Ogenj se je hitro razširil tudi v gozd Martina Belaja in da niso prišli ljudje gasit, unela bi se bila tudi hiša Belajeva. Vsega vkupe upepelil je ogenj tri orale gozda, a videti ga je bilo tudi v Celji, kjer so se bali, da bi ga veter ne zanesel v mestne nasade.

(Sneg.) V koroških hribih zapadel je v nedeljo 4. avgusta po hudem viharju sneg in je postalo prav mrzlo. V Ziljski dolini narasla je voda tako, da je vsa dolnja dolina preplavljena. Mej Pontebo in Pontablom podrl je vihar most in je promet za pešce vsled tega proti Italiji nemogoč. Tudi v Kranjski gori je bil metež.

(Stotnika Scheffla) truplo, ki je nedavno utonil v Porečah pri Celovci v Vrbskem jezeru, še zdaj niso našli. Vojna oblast odposlala je torej iz Pulja dva potapljača vojne mornarice, da iščeta truplo ponesrečenega stotnika.

(Iz Bohinjske doline) se nam piše: Vihar, kateri je tako grozovito divjal pred 14 dnevi, napravil je v naši dolini silno veliko škode, posebno sadnemu drevju. Veliko nezrelega sadja je otrešel in marsikateri kozolec prekucnil. Tudi drugo drevje in strehe je pokvaril. — Sirarska zadruga pri nas veselo napreduje. Doslej se je pridelalo letos do 40.000 kg sira, kateri gre iz večine na Primorsko. Bohinjcem donša to precej dobička.

(Novi denar.) Vladini listi naznanjajo, da pridejo nove srebrne krone že začetkom meseca oktobra v promet in sicer v tostranski in ogerski polovici ob jednom. Nikelovi in bronasti drobiž pride pa v promet šele po novem letu, če ne še pozneje. — Avstro-ogerska banka kupuje vedno obilo zlata in sicer ga dobiva zlasti iz Pariza, kamor so ga ameriški bankirji poslali že tedaj, ko je bila prememba naše valute sklenjena šele v principu.

(Iz Opatije) se poroča, da prihaja tja izredno veliko tujcev, katere je pregnal strah pred kolero iz severnih pokrajin. Dozdej so zdravstvene razmere v Opatiji navzlic veliki množini tujcev iz raznih krajev prav ugodne.

(Strela) udarila je v nedeljo, dne 4. t. m., v hišo posestnika Franca Mlinarja v Godoviču, jo užgala in ubila 76letnega gostača Janeza Leskovca. Hiša je pogorela do tal. Mlinar je bil sicer zavarovan, a vzlic temu mu je požar prouzročil škode nad 1200 gld.

(Trtna uš.) Ker se je trtna uš uradno konstatovala v raznih davčnih občinah v Tržaški okolici in je opravičen sum, da so okužene tudi druge občine ali vsaj v nevarnosti, je mestni magistrat tržaški odredil, da se strogo izvršuje zakonite odredbe glede izvažanja gospodarskih orodij in pridelkov iz okuženih ali sumnih davčnih občin. Takisto so zasledili trtno uš v občinah Re-

pentabor in Tomaj na Krasu. Tudi v vzglednem vinogradu vinorejskega društva Tomajskega so našli to grozno pokončevalko vinogradov.

(Stekel pes) popadel je dne 3. t. m. v Kozjem nekega godca, ko je ležal na odprtem skednju, in dva otroka. Psa pobili so še tisti dan v Št. Petru.

(Najdeni stari novci.) V nekem vinogradu blizu Ljutomera našli so več srebrnih novcev, večinoma iz časov Beneške republike. Na novcih so podobe dožev Andr. Gritti, Peter Laudo in Peter Loredano iz leta 1522—1570. —

(Požar.) V Sežani začelo je v nedeljo po noči goreti v hlevu krčmarice g. Guliceve. Ker je bilo mnogo sena in slame razširil se je ogenj hitro. Sreča je bila, da ni bilo vetra, ker brizgalnic ni bilo in se ni moglo gasiti. Zgorel je samo hlev, ki je bil pa zavarovan. Škode je kakih 4000 gld.

(Telefonska zveza Dunaj-Trst) je povse izvršena ter je sedaj najdaljša črta v Evropi. Pristojbina za tri minute govorjenja mej Dunajem in Trstom znaša 1 gld. 50 kr., mej Trstom in Gradcem 1 gld.

(Telefon Trst-Pulj.) Občinski svet Puljski ukrenil je v zadnji seji, prositi na pristojnem mestu, da se izdelata telefonska zveza mej Trstom in Puljem in to čim prej moči. —

(Vinoreja na Bizeljskem.) V tem nekdanjem slovečem vinskem kraju, kjer je trtna uš hudo opustošila vinograde, pocepili so letos mnogo ameriških trt na zeleno. Avstrijsko vinorejsko društvo razpisalo je majhna darila po 3 gld. (12) po 2 gld. (21) in po 1 gld. (24) za dobro cepljenje in je tekmovalo zanje mnogo tamošnjih vinogradnikov. Ameriške trte lepo uspevajo, vendar je strupena rosa naredila tudi njim nekaj škode. Sploh pa letina ni kaj prida.

(Gozd.) Iz državnih sadišč štajerskih dobiti je to jesen do 40.000 gozdnih sadik, posebno smrečic, jasenov, belih in črnih borov, javorov, lip in orehov in sicer je dobe manj pramožni posestniki brez plačila, drugi pa za primerno plačilo. Prošnje vložiti je do 1. oktobra 1892 pri c. kr. deželnem gozdnem nadzorniku v Gradcu.

(Hrvatska vinska trta za pomlajevanje.) V vinogradniških krogih vzbudila je velike nade za uspešno pobiranje trtne uši neka vrsta trt, ki raste divja po vsej Hrvatski, tako zvana „vinica“. Pravijo da se vinica zaradi jakosti svojih korenin ubrani vsem napadom trtne uši in sploh ne prime nobeden mrčes. Nadejajo se, da bode jako sposobna za pomlajevanje vinske trte, ker ji je jako sorodna in ni družega nič, nego zdvijana trta. Avstrijsko poljedelsko ministerstvo dela skušnje z vinico

na debelo. Ako se izjalovi nade na oplemenenje, poskusilo se bode, se li ne da priti potom hybridicije (križanja) do željenega cilja. Ravnatelj vinogradarskega zavoda v Klosterneuburgu, baron Babo, dela obilne poskušnje v tem oziru. Ako te poskušnje izpadejo ugodno, bode to neizmerne koristi za vinogradnike, ker se vinice nahaja povsod v izobilju.

(Kolera) še vedno strahovito razsaja po severnih deželah. V Hamburgu na Nemškem jih zboli vsak dan do 300, umre do 150. Meščanstvo je sklicalo na 17. dan t. m. sejo, v kateri se bo razpravljalo mej drugimi stvarmi tudi o tem, naj se pozove mestni magistrat, da sestavi komisijo, katera bi imela pregledovati zdravstvene razmere, posebno pa gledati, da se dobi zdrava pitna voda. Strah je velikansk, imovitejši meščani beže iz mesta na deželo. Bolezen se je zanesla tudi že v druga nemška mesta. — Tudi v Parizu in v okolici pokazala se je že kolera. — V Trst je priplul Hamburški brod Salerno, kateri je prinesel 2700 surovih kož. Odredilo se je, da se ima brod vrniti v 24 urah, sicer da se bodo kože sežgale. — V Budimpešto je dospelo nekaj obleke iz Nemškega; mestno starešinstvo je zaukazalo, da se ima spaliti. — Iz Novega Jorka v Ameriki javljajo, da je tje prijadral Hamburški brod, na čigar krovu je bilo več bolnikov na koleri, 32 potnikov pa je umrlo na potu. — Upamo, da se ta grozni gost ne priklati v naše kraje, ker so nastali hladnejši dnovi in se ni več bati hude vročine, katera najbolj pospešuje nalezljive bolezni.

(Poverjeniško kupčijo s hmeljem) ustanovil je v Žatcu (Saaz) na Češkem g. Jakob Janič, rodom Slovenec. To bode posebno ugajalo pridelovalcem hmelja v Savinjski dolini, da jim ne bode treba obračati se do tujih posredvalcev. G. Janič je veščak v tej trgovini in je v zvezi s prvimi največjimi pivovarnami na Češkem.

(Svoji k svojim I) V hiši Matice Slovenske na Kongresnem trgu v Ljubljani je otvoril znani narodnjak g. Anton Zagorjan trgovino s šolskimi knjigami, papirjem in z vsemi pisalnimi in risalnimi potrebščinami. Opozarjamo torej cenjene svoje čitatelje na to novo narodno trgovino in jim jo priporočamo kar najtopleje.

(Slovenska božja pota.) Na sv. Višarje prišlo je z Ljubljanskim posebnim vlakom 5. septembra t. l. nad 1500 romarjev. Vreme ni bilo povsem povoljno. Dne 26. septembra t. l. pelje še jeden posebni vlak na sv. Višarje toda iz Maribora skoz Celovec in Beljak. Na Trsa t ozir. Reko priredi se posebni vlak po zelo znižani ceni tudi za Trst dne 1. oktobra t. l. Vse potrebno se poizve pri potovalnem odboru v Ljubljani, Marijin trg št. 1.

Razne vesti.

(Strela) je ubila dne 4. t. m. ob 3/4 na 2. uro M. Ropret iz Srednjevasi, ko je šla v družbi treh žensk v Šenčur pri Kranji k popoldanski službi božji. Bila je takoj mrtva, druge tri ženske so bile samo omamljene.

(Nevihta.) Piše se nam iz Št. Janža pri Zidanem mostu dne 4. t. m.: Včeraj pričakovali smo ves dan dežja, a ni ga bilo, zvečer proti 8. uri pa je nastala huda nevihta, ki je trajala vso noč in nam je prinesla

grom, strelo in točo. Siromašni vinogradnik! Kar mu ni uničila strupena rosa, pobila mu je toča. Sadja nič, mošta tudi nič, — kaj nas čaka? — Danes imamo prav pusto deževno vreme, lastavice pa se tudi že pripravljajo na pot v toplejše kraje.

(Požar.) V Novem bregu v občini Stara Loka pri Kočevji zgorele so 2. t. m. štiri hiše z gospodarskimi poslopji in poljskimi pridelki. Zgorelo je tudi mnogo obleke. Škode je nad 10.000 gld. Zavarovani so bili pogorelci samo za 4300 gld.

(Mrtvega našli so) pr. teden 8. t. m., v gozdu posestnika J. Rupnika na Črnem vrhu 63letn. slaboumnega Jan. Rudolfa. Pogrešali so ga že kakih 14 dni. Bržkone je slučajno ponesrečil in obležal v gozdu.

(Konec žganjepivca.) Dne 5. t. m. našel je Anton Kadunc v Šmarji v svojem listnjaku 29letnega kmetskega sina Antona Kvedra iz Zgornjega Bernika pri Cerkljah — mrtvega. Mož je bil velik prijatelj žlahtnega jeruša in se ga je bil prejšnji večer tako nalezal, da je nagloma umrl.

(Zgodnja zima.) Na Tirolskem in Predarliskem padlo je toliko snega, da je ves okraj tak kakor o božiči. Po vseh dolinah je obilo snega in je prav občutno mrzlo. V Gasteinu padlo je mej gromom in bliskom toliko snega, da je pobelil vso okolico.

(Strelna udarila je) v Sajbušu v Galiciji v neko pristavo, kjer je bilo nastanjenih več vojakov. Od 56. polka je bilo 8 mož ubitih in so zgoreli, 7 pa je težko ranjenih.

(Velik požar.) Dne 23. t. m. užgal je blazen 12leten dečko v vasi Nove Kraščine pri Podgradu v Istri snop slame. Veter zanesel je ogenj in kmalu bile so vse sosedne hiše, krite večinoma s slamo, v plamenu. Požar uničil je skoro pol vasi, pogorelo je namreč 20 hiš in 21 gospodarskih poslopij, mnogo pridelkov in tudi nekaj živine. Radi vetra ni bilo moči ognja omejiti. Ko je blazni požigalec videl velikanska plamena in gosti dim, ukal in plesal je, kakor da je radosti raz sebe.

(Nesreče.) Janez Volk iz Trnovega vozil je svojemu očetu led v Gorico. Nad Ravnico se je domov gredé v temni noči prekucnil čez neki mostič ter se tako poškodoval, da je v dveh dneh umrl. — V Ivanem gradu pri Komnu na Goriškem zadušil se je v neki mlaki dve leti star otrok. Klepar Gorečan iz Celja popravljal je streho Vojniške cerkve. Za večjo varnost privezal se je z vrvjo, s katero so časi zvonili. Mej delom pretrgala se je že precej pohabljen vrv, klepar pa je padel s strehe tako nesrečno, da je obležal mrtev na lici mesta.

(Samomor.) V Tržaški trgovini „Negozio viennese“ službujoči trgovski pomočnik Rudolf Keršnik, ustrelil je v soboto dne 3. t. m. popoldne iz ljubosumnosti trikrat na svojo ženo, s katero je bil poročen še le osem mesecev, in potem ustrelil samega sebe. Keršnik je bil takoj mrtev, žena pa je bila samo od jedne krogle lahko ranjena, dočim je ostali dve nista zadeli.

(Uboji.) Dne 28. avgusta sedel je hlapec Peter Kališnik v Kramarjevi gostilni v Gornjem gradu, kar prideta posestnikova sina Simon Tisovnik in Gašpar Logar in začneta Kališnika držati in mu zabavljati. — Ko stopi ta pred hišo, da odžene razposajenca, udarita ga s koli štirikrat tako močno po glavi, da se je zgrudil in obležal mrtev na mestu. Ubijalca sta bežala, a orožniki so ju prijeli in izročili sodišču v Gorenjem gradu. — Zadnje dni minolega meseca šli so posestnik Anton Ribič, mizar Anton Jug in tesar Janez Kukovec iz Dobnikove gostilne v Zlatem Ličji pri Št. Janžu na Dravskem polji domov. Na potu napadli so jih vaški fantje s koli in cepci. Ribič in Kukovec sta lahko ranjena utekla, Juga pa so napadniki silno pobili in ga potem vrgli čez neki plot, kjer so ga drugo jutro našli nezavestnega. V sled

dobljenih ran umrl je Jug še tisto popoldne. Orožniki prijeli so ubijalce in je izročili sodišču na Ptuiju.

(Pogozdovanje Krasa) napreduje vidno, četudi le počasi. Letošnjo pomlad skrbelja je deželna komisija za pogozdovanje Krasa, da se je nasadilo v raznih občinah na zemljiščih, obsežajočih 134 oral, 835.000 dveletnih borovcev in 5000 triletnih smrek. Vrh tega nasadilo se je na raznih 247 oral obsežajočih in že prej pogozdenih zemljiščih znova 640.000 borovcev in 3700 jelk. Od leta 1888 do letos pogozdilo se je 1368 oral obsežen svet in se je nasadilo 11.651.580 sadik. Posebne zasluge za pogozdovanje Krasa pridobil si je c. kr. gozdni svetnik gosp. Goll.

(Obsojeni iredentovci.) Tržaško okrajno sodišče je obsodilo 19letnega pisarja Karla Rocco in 22letnega stavca Jožefa Diana zaradi razširjevanja revolucionarnih spisov prvega na štiri, drugega na dva meseca zapora, poostre-nega s postom.

(Hrastovih dog) izvozilo se je pretekli mesec iz Trsta: v Italijo 554.949, v Portugalsko 246.800, na Francosko 134.663, na Angleško 23.316, na Grško 5902, na Špansko 4045 komadov, skupaj 969.675 (za 537.801 kom. več, nego isti mesec lanskega leta). Iz Reke izvozilo se je: na Francosko 595.490, v Italijo 233.338, na Špansko 19.500, v Algir 12.500, skupaj 860.888 komadov. V Trst pripe-ljalo se je po morji 767.479, po suhem 692.000 komadov.

(Grozovita nesreča na železnici) se je pripetila blizu neke postaje na Francoskem. Triletna hčerka ne-kega čuvaja se je igrala na tiru, mati pa je bila ravno namenjena ponjo, ker je imel priti kurirni vlak. Ko zagleda oče, kateri je stal z znamenjem ob tiru, vlak, skoči kakor besen, da bi rešil ženo in otroka. A prepozno je bilo; vlak drdral je čez vse tri in jih zdrobil na kosce.

(Grozen požar) uničil je mesto Lukov v Varšavski guberniji na ruskem Poljskem. Zgorelo je 350 hiš in je več tisoč ljudij brez strehe.

(Koliko je ladij na vsem svetu?) Preteklo leto je bilo na vsem svetu 43.514 velikih ladij. Mej njimi je 33.876 jadrnic skupnega obsega 10,540 057 ton in 9638 parobrodov z bruto 12,825.809 ton ali netto 8,286.774 ton obsega.

(Salomonska razsodba.) Pred sodnika v Projerstie-tenu stopila sta dva moža; nočni čuvaj in zbiralec cunj. Nočni čuvaj je trdil, da je pes, katerega je imel zbiralec cunj na vrvi, njegov, in to trditvev podpirali sta dve priči. A tudi cunjar je imel dve priči, da je pes njegov. Sodba je bila težka. Sodnik ugibal je dolgo, naposled pa rekel, da naj cunjar spusti psa in da ga bo prisodil tistemu, h kateremu pojde pes sam, če mu oba nakrat zazvižgata. Rečeno — storjeno. Ko sta moža zazvižgala, zatulil je pes srdito, pogledal najprej cunjarja in potem čuvaja in — skočil k vratom ter bežal kar je mogel. „Saj sem mislil, da je pes ukraden“, rekel je sodnik in dal obe tožni stranki pod ključ.

(Koristen davek.) V nemški kneževini Reuss mora plačati vsak novoporočeni zakonski par v deželno šolsko kaso dve marki in pol. V zadnjih letih bilo je iz tega davka povprečnega dohodka okolu 1000 mark na leto.

(Francozi in — tobak.) Narod francoski se ne množi tako, kakor drugi narodi. Uzroki za to delajo raznim učenjakom mnogo preglavice, sedaj pa je našel neki g. Decroix, da je temu zlu uzrok — tobak. V posebni spomenici razlaga, kako je vzgojil nekaj perutnine v sobi, v kateri je vsak dan sežgal nekaj tobaka. Jajca teh kur so bila drobna, piščanci pa tako slabotni, da so kmalu poginili. Nekaj kur prav tistega plemena imel je v drugi sobi, kjer ni užgal tobaka in jajca so bila lepa, piščanci pa tudi.

(Fotografična past.) Neki Londonski trgovec s smodkami zapazil je, da mu nekdo krade blago iz omare v prodajalnici. Ker navzlic vsi pazljivosti ni mogel priti tatovom na sled, nabavil je fotografični stroj in ga stavil v zvezo z vratni zajedno pa z magnezijevo svetilko. Čim je tat odprl vrata, užgala se je svetilka in fotografični stroj je začel delovati. Koj drugi dan po napravi zapazil je trgovec, da so bili ponoči tatovi v njegovi prodajalnici. Pogledal je v fotografični stroj, in videl fotografovana dva dečka, sosedova sina. Tatova sta priznala svoje dejanje in zadela ju je zaslužena kazen.

(Smešen volilec.) V neki občini bil je mesar X. jedini veleposestnik in kot takšen imel voliti obč. svetnika. Prišedši na volišče, praša ga volilni komisar, koga voli. Mesarja X-a, odgovoril je volilec ponosno. Komisar po-

gledal je v volilski red in potem vprašal mesarja X-a: gospod izvoljenec, ali vzprejmete volitev? — Ne, odrezal se je mesar, če prav je bil samega sebe volil. — Potem je treba drugič voliti; koga volite? — Zopet mesarja X-a, rekel je volilec. — Čujte, oglasil se je sedaj komisar, mislim, da je dovolj te komedije. Ali vzprejmete volitev? — Ker so mi soobčani že drugič izrekli svoje zaupanje na tako sijajen način, vzprejem volitev! — S tem je bila stvar končana in mesar je šel zajuterkovat.

(Koliko je denarja na svetu?) Na celem svetu je, po računu nekega ameriškega statistika, sedaj denarja v zlatu 3.656,935.000 dolarjev, v srebru 3.744,700.000 in v papirji 2.281,793.000 dolarjev. Ker dolar velja za obilna naša dva goldinarja, treba te številke podvojiti v našem denarju.

Poučne stvari.

Podpirajte sadno sadje!

Zelo važno za negovanje sadnega drevja je podpiranje dreves. Če se to opusti ali pa le nedostatno stori, so posledice vselej kvarne, časi celo prav nevarne. Dostikrat se pripeti, da drevo ne more prenašati toliko sadu in se ulomi zaradi teže; to pa samo zato, ker se drevo ni celó nič ali pa le slabo podprlo. Marsikdo misli, da ni treba podpirati takega drevesa, čigar veje so vse cele in nepokvarjene, ko se je pobral ž njega sad. To pa velja le za tako drevje, čigar vejevje in vrh se še krepko kvišku dviga. Ako so se pa povsile veje zaradi prevelike peze, gotovo to ovira rast in normalno rodovitnost drevja.

Čim bolj visé veje, tem težje jim dohaja sok, in čim neredneje se jim ta pritaka, tem slabeje se redé veje. Jasno je toraj, da take veje hirajo, ker jim nedostaje redilne moči, in nehajo ali popolnoma roditi ali pa porajajo le nerazvit sad. Da se takim neprilikam izogneš, neguj drevo, kolikor se dá; glavni pripomoček pa je pravočasno in skrbno podpiranje vej.

Kakó pa naj se podpre drevo? — To zavisi od kakovosti drevesa. Starejše peščičasto sadno drevje podpri s kolci, ki imajo na konci rogovilo, da se pa veje ne odrgnejo, povij rogovile s slamo. Kolce postavi poševno proti drevesu, utrdi jih čvrsto v tla, potlej pa pazi, da deneš rogovili na pravo mesto, kjer veja najbolj potrebuje podpore; preblizu debla nikakor ne. Višnje, mirabele (cibare), češplje, slive, breskve in marelice pa podpiraj na nastopni način: pritrdi ob deblu kol, kateri naj sega do vrha drevesa, in priveži nanj s slamnato vrvjo veje. Tudi mlado peščičasto drevje in pa pritlikavci se najlaglje obvarujejo škode na ta način. — Ko se pa jeseni obere sadje z drevja in tudi listje odpade, odveži te slamnate vrvi i jih sežgi takoj zaradi mrčesa, kateri se je morebiti vgnezdil vanje.

Kakó pregnati mravlje?

Velikokrat se nam mravlje na vrtili jako nadležne. Da jih odonot preženeš, pomoči gobo v raztopljeni sladkor, jo čvrsto otisni in položi potem na mravljinčje gnezdo. Ne mine dolgo in goba je znotraj in zunaj polna teh nadležnežev. Nató potisni gobo z mravljami vred v vrelo vodo in ponovi to večkrat.

Kakó ravnati z mladimi konji?

Prvikrat vidimo tu pa tam vpreženega komaj poldrugo leto starega konja. Takega početja nikakor ni pri-

poročati. Še ne doseže tak konj prav četrtega leta, že ima vse mogoče napake na sebi in je že nekako obrabljen. Naj poreče ta ali oni, karkoli mu drago, toliko je gotovo, da je konj tem močnejši in vztrajnejši, čim dlje se ga ne trpinči s težkim delom. Dokler ima konj še mlečne zobe, naj se ga varuje in čuva, kolikor moči, napornih del; sploh naj se ga ne rabi, predno ni tri leta star. Mrzlokrvni konji se dajo sploh prej rabiti nego vročekrvni.

Pridelujmo več krme na polji!

Odkar nam obeta živinoreja še največ dohodka, postaja tudi pridelovanje krme čim dalje bolj važno. Pri nas se v obče premalo krme prideluje. Še v dobrih letinah težko shajamo s pridelano krmo, kaj pa še le v slabih letinah, kakeršna bode letos v mnogih krajih? Boljše shajamo, če redimo manj živine, pa to dobro, kakor če bi imela živina pomanjkanje trpeti. Ob sami slami rejena žival ne daje in ne more dati nikakeršne koristi, saj moramo biti veseli, če jo pri življenju ohranimo s tako krmo.

Prvi pogoj za zboljšanje živinoreje je toraj, da pridelamo zadost dobre in tečne krme. V to je priporočati, da sejemo več detelje (lucerne in štajarske detelje) na polji, in če se ne da pomnožiti pridelovanje čiste detelje, zamoremo pridelek krme vendar povečati s tem, da sejemo mej deteljo tudi travo. Taka mešanica ima sledeče prednosti: Mi zadobimo veliko množino jako dobre krme, ne da bi škodovali s takim pridelovanjem tolikanj rodovitnosti zemlje v spodnji plesti; trava pomešana z deteljo, zamore bolj pogostoma sejana biti na jedno in isto njivo, trpi manj pred mišmi kakor večletna detelja in vspeva tudi na vlažnih njivah dobro. Taka mešanica je dobra za pašo in vstraja prav dobro po 3 do 4 leta na njivi.

Iz starih deteljišč napraviti travnike s tem, da se jih v miru pusti, je nemogoče, ker se namesto detelje kaže le plevel. Le v zelo travorodnih krajih se to posreči, a le z dobrim obdelovanjem in gnojenjem.

Ne puščajmo gnjilega krompirja na njivah!

Pri izkopavanji krompirja je pri nas navada, da odbiramo zdravi krompir od bolnega, gnjilega ali nagnjitega, in da puščamo bolni krompir na njivah. To ni dobro! S tem sami skrbimo, da se krompirjeva bolezen (plesenj) od leta do leta množi, ker se kalí te bolezní

ohranijo v zemlji dolgo časa zdrave. Razun tega se pa vgnjezdi na takih njivah kaj rad raznovrsten mrčes, zlasti miši, črvi itd. Ves bolen krompir je toraj v kupčekih odbrati in potem pa uničiti. Najbolje storimo, da tak krompir zakopljemo na kakem priličnem mestu v globoko jamo in da ga polijemo z apnom. Ravno tako je priporočati, da se vsi črvi ali opci uničijo, katere s krompirjem vred izkopljemo.

Hranitev krompirja v kletih.

Krompir postane spomladi po navadi zelo drag, posebno v slabih letinah, kakoršna bode letos skoraj povsod pri nas, ker ga je črv sila mnogo uničil in krompirjeva plesenj. Gledati je torej, da to malo krompirja, kar smo ga pridelali, tudi kar se da dobro ohranimo. V ta namen je izkopan krompir dobro osušiti. Prav storimo tedaj, če pustimo krompir nekaj časa na kakem zračnem in suhem prostoru ležati, da oveni. Ovenen krompir se posebno dobro obdrži, ter je izvrstnega okusa. Prav lahko ga pustimo osušiti in oveniti, če ga razgrnemo na podu ali sploh kje pod streho. Če je dobro ovenel, shraniti ga je v kupih v kleti, ki mora biti suha in ne pregorka, kajti v gorkih in vlažnih kletih krompir hitreje gnije.

Žebetom treba gibanja!

Glavni vzrok, da žebeta slabo rastejo in dobé razne napake po nogah, iskati je v slabi strežbi žebet, če namreč žebetom ne privoščimo potrebnega gibanja na prostem zraku. Kdor svoje žebe vedno v hlevu ravná, morebiti celo privezano k jaslim, ta ne bo izredil dobrih konj, še posebno ne, če daje obilno krme. Godi se nam, kakor vselej, kadar žival samo dobro redimo in debelimo: obilna hrana napne trebuh, celo truplo je zgolj meso in toščá, noge pa zaostajajo, čeravno so te namenjene kdaj nositi truplo, tovore, vlačiti vozove; preslabotne so, ker se v mladosti niso ne urile, ne krepko razvijale. Ako se torej žebe po dolgem času na plano spusti, skače in leta veselo, pa slabe noge ne morejo težkega trupla dobro nosti; pri skakanji in letanji in naglem obračanju zvrne se teža sedaj na to, sedaj na drugo nogo. Kmaló dobi bramor v kolena, krganje ali zajčje sekirice, ali se upeha, postane trdo v udih in mej konji imamo jednega kruljevca ili pohabljenca več.

Razglas gorenjskim konjerejcem.

(Po Slov. Narodu.)

Uvidevši veliko napako, da gredo najboljša žrebata teškega plemena iz dežele in da po nekaterih krajih vzlic dobrim žrebcom ne more reja težkih konj tako napredovati, kakor bi lahko, ker je premalo dobrih žrebetnih kobil, ukrenil je podpisani odsek rejo težkih konj na Gorenjskem s tem pospešiti, da bode nakupil vsako leto nekaj najlepših odstavljenih žrebec ter jih potem po nižani ceni oddal konjerejcem.

Da more odsek že letos s tem pričeti, zahvaliti se ima slavni kranjski hranilnici, katera mu je na njegovo prošnjo v ta namen dovolila znatno vsoto 300 gld.

Vsled tega sedaj podpisani odsek razglašuje:

1.) Konjerejci, kateri imajo na prodaj lepe odstavljen žrebice teškega plemena, izvirajoče iz lepih težkih kobil in od cesarskih pingavskih ali valonskih žrebec, ponudijo naj jih najkasneje do 25. septembra t. l. pod-

pisanemu odseku. V ponudbi je popisati žrebico in njegovo mater ter imenovati žrebca, od katerega mladič izvira, in pa ceno ponujene žrebice.

2.) Meseca oktobra, in sicer v dan, ki ga bomo še pozneje v tem listu prijavili, prodal bode odsek nakupljene žrebice na dražbi v Ljubljani, in sicer s klicno ceno, ki bode polovica nakupne. Kupec se bo moral zavézati žrebico do prvega žrebeta obdržati za pleme, razen če bi se pokazalo, da je jalovka.

Ta razglas velja za gorenjske kraje, koder so nastavljeni težki cesarski žrebci t. j. za politične okraje Radovljico, Kranj, Kamnik in deloma za Ljubljansko okolico. — Samostalni konjarski odsek c. kr. kmetijske družbe kranjske. — V Ljubljani, dne 10. septembra 1892.

Listnica uredništva:

Vsled dobljenega pojasnila radi priznavamo, da slavna c. kr. pošta v Bučki ni prav nič kriva na v zadnji številki grajanem nerednem dostavljanji našega lista.

Loterijske srečke

dne 15. septembra t. l.

Brno 54, 72, 34, 48, 10.

Tržne cene v Ljubljani

dne 14. septembra t. l.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	6 20	Špeh povojen, kgr.	64
Rež, "	5 4	Surovo maslo, "	74
Ječmen, "	4 23	Jajce, jedno	3
Oves, "	2 52	Mleko, liter	10
Ajda, "	6 04	Goveje meso, kgr.	64
Proso, "	4 71	Telečje " "	58
Koruza, "	4 40	Svinjsko " "	64
Krompir, "	2 94	Koštrunovo " "	38
Leča, "	10 —	Pišanec	35
Grah, "	10 —	Golob	16
Fižol, "	8 —	Seno, 100 kilo	160
Maslo, kgr.	94 —	Slama, " "	269
Mast, "	66 —	Drva trda, 4 metr.	750
Špeh frišen "	56 —	" mehka, 4 "	520

Vozne zvezke

(Rundreisebillets)

najpripravnije in najcenejše vozne karte sedajnosti, veljavne za vsak vlak, letne karte, prirejanje posebnih vlakov priporoča

Jos. Paulin v Ljubljani

mejnarodna potovalna pisarna, (9—11)

kjer je tudi o potovanju po celem svetu vse potrebno brezplačno pozvedeti. Za pismen odgovor naj se znamka priloži.

Zobni zdravnik iz Berolina

UNIV. MED.

DR. R. JACOBI

Stari trg št. 4 Ljubljani I. nadstropje

ordinuje od 9.—12. ure dopoldne in od 2.—5. ure popoldne; ob nedeljah od 9.—11. ure dopoldne; za siromake ob petkih od 9.—10. ure dopoldne. (22—16)